

B 323/välfärd

Behandlas i Utskottet för välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Nordens betänkande över

**Ministerrådsförslag
om Handlingsplan för nordiskt samarbete om funktionshinder 2018 - 2022****Förslag**

Utskottet för välfärd i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att genomföra Ministerrådsförslag om Handlingsplan för nordiskt samarbete om funktionshinder för perioden 2018 -22 under hänsyn till Nordiska rådets synpunkter

Bakgrund

Nordiska rådet får regelbundna redogörelser för det nordiska samarbetet om funktionshinder, senast vid den ordinarie sessionen i Helsingfors 2017.¹ Här redogjordes bland annat för utvärderingen av den tidigare handlingsplanen för det nordiska samarbetet för funktionshinder för perioden 2015-17 och om avsikten att ta fram en ny handlingsplan för perioden 2018-22.

I tillägg fick Nordiska rådets utskott för välfärd i Norden en presentation av inriktning för kommande handlingsplan lite mer detalj vid utskottsmötet i januari 2018.

Ministerrådsförslag om Handlingsplan för nordiskt samarbete om funktionshinder**1. Sammanfattning**

Detta ministerrådsförslag handlar om Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder 2018 – 2022. Handlingsplanen är tvärsektorieell och gäller för alla relevanta politiksektorer. Handlingsplanen har tre fokusområden: mänskliga rättigheter, hållbar utveckling och fri rörlighet. Under varje fokusområde finns ett antal konkreta aktiviteter. Den tidigare handlingsplanen 2015 – 2017 utgör grunden för den nya. Två fokusområden är desamma: mänskliga rättigheter och fri rörlighet. Det tredje fokusområdet hette tidigare "Mångfald", men har nu ändrats till "Hållbar utveckling". Handlingsplanen är ett levande dokument på grund av att många föreslagna aktiviteter kommer att konkretiseras och beslutas under de kommande åren. Också en stor del av budgeten kommer att konkretiseras och beslutas senare.

¹ Redogörelsen finns på följande länk: <http://www.norden.org/sv/nordiska-raadet/aerenden/dokument-10-2017>

2. Bakgrund

Det nordiska samarbetet om funktionshinder består av tre huvudverktyg: Nordens välfärdscenters arbete på området, Funktionshinderrådet samt Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder.

Utvärdering av Funktionshinderrådet och Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder

Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder har fungerat sedan hösten 2013 och har fått ett nytt mandat som gäller samma period som den nya Handlingsplanen 2018 – 2022. Rådet är förankrat hos Ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S), men det fungerar som rådgivande organ för hela Nordiska ministerrådet. Ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik (Ä K-S) beställde en utvärdering (Tranquist Utvärdering, september 2017) om både Funktionshinderrådet och Handlingsplanen och resultaten har gett riktning till arbetet.

Resultaten var i huvudsak positiva vad gäller Funktionshinderrådets verksamhet och sammansättning. Kritik riktades i första hand till förverkligandet av det sektorsövergripande uppdraget. Arbetet med integrering av funktionshinderperspektivet i de mest relevanta politikområdena är i gång, men det tar tid att få i gång en dialog med många ämbetsmannakommittéer. Utgångspunkten har varit att hitta relevanta teman för varje politikområde och bygga upp en levande dialog utifrån dessa.

Vad gäller utvärdering av Handlingsplanen, poängterade många respondenter, att resultaten är goda. Samtliga aktiviteter i Handlingsplanen 2015 – 2017 är avslutade och det är en uppfattning att handlingsplanen har varit viktig också för utvecklingen av Funktionshinderrådet genom att den har skapat gemensamma och konkreta mål för arbetet. Samtidigt anses Funktionshinderrådet ha varit avgörande för genomförandet av handlingsplanen, tillsammans med NVC och deras projektverksamhet.

Vad gäller Handlingsplanen, kom följande frågor upp i utvärderingen:

- Vem äger handlingsplanen och vem har ansvar för implementeringen och uppföljningen av den?
- Vilken roll har Funktionshinderrådet i förhållande till handlingsplanen?

I den nya Handlingsplanen har man nu konkretiserat ansvaret och man kommer också att konkretisera ansvaret i och med organiseringen av de enskilda aktiviteterna. Handlingsplanen har utarbetats av Nordens välfärdcenter och Nordiska ministerrådets sekretariat. Funktionshinderrådet har gett inspel till innehållet och det har också organiserats ett nordiskt arbetsseminarium med intresseorganisationer på funktionshinderområdet.

Ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik har godkänt den nya Handlingsplanen 9.2.2018 och ministerrådet (MR-S) ska behandla handlingsplanen på sitt möte 22.3.2018.

3. Förslag

Handlingsplanen gäller för åren 2018 – 2022. Det finns tre fokusområden och varje fokusområde har tre aktiviteter:

1. *Mänskliga rättigheter*

Att stötta och stärka arbetet med nationellt genomförande och övervakning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Aktiviteter:

- 1.1 *Insatser som stärker kunskap och dialog om mänskliga rättigheter och funktionshinder samt Nordens röst internationellt*
- 1.2 *Projekt om urfolk och funktionshinder*
- 1.3 *Projekt om barn och ungas hälsa och delaktighet inom skola och fritid*

2. *Hållbar utveckling*

Att genom universell utformning av olika miljöer stärka inkludering, främja jämlikhet samt motverka diskriminering av personer med funktionsnedsättning i det nordiska samhällets alla delar genom strategisk integrering av funktionshindersperspektiv i arbetet för hållbar utveckling.

Aktiviteter:

- 2.1 *Integrering av funktionshindersperspektiv i Nordiska ministerrådets verksamhet*
- 2.2 *Universell utformning och tillgänglighet – delaktighet och demokrati*
- 2.3 *Inkluderande arbetsliv i Norden: Uppföljning av redan organiserade seminarier om arbetsliv och personer med funktionsnedsättning*

3. *Fri rörlighet*

Att främja fri rörlighet och avlägsna gränshinder som särskilt drabbar personer med funktionsnedsättning.

Aktiviteter:

- 3.1 *Funktionshindersperspektiv i nordiskt samarbete om fri rörlighet*
- 3.2 *Studentmobilitet i Norden*
- 3.3 *Samhällsplanering som stödjer fri rörlighet för alla*

Förenta nationernas konvention för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning (UNCRPD) och målsättningarna för Agenda 2030 utgör grunden för Handlingsplanen.

Förslaget till Handlingsplan finns i sin helhet som bilaga.

4. Konsekvensanalyser för: barn & unga, jämställdhet och hållbar utveckling

Barn och unga och jämställdhet ska beaktas separat vad gäller varje aktivitet i Handlingsplanen. Det finns en aktivitet som är inriktat helt på barn och unga:

- 1.3. *Projekt om barn och ungas hälsa och delaktighet inom skola och fritid.*

Hållbarhet och Agenda 2030 är en utgångspunkt för hela Handlingsplanen. Fokusområde två heter "Hållbar utveckling" och tar upp speciellt målsättningarna 10. *Alla människors deltagande oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, religion etc.*, 11. *Tillgänglig transport och urbanisering*, 16. *Inkluderande beslutsfattande* och 17. *Partnerskap med det civila samhället* i Agenda 2030.

5. Samarbetet/organisering

Handlingsplanen gäller för hela ministerrådet. Den ägs av Ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S) och rapporteringen sker årligen till Ämbetsmannakommittén (ÅK-S) vid dess höstmöte. Nordiska ministerrådets sekretariat och Nordens välfärdcenter samarbetar vad gäller praktisk koordinering av projektverksamhet, rapportering och uppföljning av Handlingsplanen.

6. Budget/Resursmässiga konsekvenser

Budgeten byggs upp under åren 2018 – 2022. Finansieringen består av Nordens välfärdcenters grundbeviljning, MR-S bidrag till sekretariatsfunktionen för Funktionshinderrådet samt bidrag från flera andra politiksektorer. Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) har redan beviljat projektmedel och projektfinansiering från samarbetsministrarna (MR-SAM) har diskuterats preliminärt. Om alla aktiviteter i Handlingsplanen förverkligas uppskattas den totala budgeten till ca 3 MDKK.

Utskottets synpunkter

Nordiska rådets utskott för välfärd i Norden uppskattar den regelbundna dialogen med Nordiska ministerrådet om det nordiska samarbetet om funktionshinder. Utskottet noterar att den nya handlingsplanen till stor del bygger på den tidigare planen fram till 2017. Därmed säkras kontinuitet i det nordiska funktionshindersamarbetet, vilket är viktigt för att säkra genomslag på tvärs av det nordiska samarbetets olika sektorer och aktörer.

Utskottet uppskattar att se fokus på sårbara barn och ungas hälsa och delaktighet inom skola och fritid, för att främja en god start i livet. Elever med exempelvis kognitiva funktionsnedsättningar har det tufft i skolan samtidigt som kompetensen om dessa grupper ofta är bristfällig, vilket leder till skolavhopp. Förhoppningsvis kan det nordiska funktionshindersamarbetet bidra till att dela erfarenheter och höja kompetensen i de nordiska skolorna för att förbättra situationen. Där det redan finns väl fungerande metoder och modeller för kompetensöverföring och samhandling bör dessa förmedlas och tillgängliggöras i de andra nordiska länderna.

Nordiska rådet är engagerade i avveckling av gränshinder och ser det som positivt att funktionshinderperspektivet stärks inom fri rörlighet. Inte minst kopplat till studentmobilitet, där Nordiska rådet tidigare rekommenderat Nordiska ministerrådet att agera starkare.

Andra element i handlingsplanen såsom universell utformning och barn och ungas aktivitet och deltagande är spännande att följa upp i förhållande till aktivitetshjälpmedel (Assistive Devices for sports/physical activity) och välfärdsteknologi, där det handlar om att tillvarata den nya teknologins möjligheter för alla.

Köpenhamn, 3 april 2018

Anna-Maja Henriksson (sv)

Bente Stein Mathisen (H)

Jenis av Rana (Mfl.)

Krista Mikkonen (gröna)

Karen J. Klint (S)

Ketil Kjenseth (V)

Lennart Axelsson (S)

Mika Raatikainen (saf)

Nina Sandberg (A)

Rikard Larsson (S)

Steinunn Þóra Árnadóttir (Vinstrihreyfingin – grænt framboð)

Ulf Leirstein (FrP)